Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

4 октомври 2024 година*

„Преюдициално запитване — Политика относно убежището — Международна закрила — Директива 2013/32/ЕС — Общи процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила — Членове 36 и 37 — Понятие „сигурна страна на произход“ — Определяне — Приложение I — Критерии — Член 46 — Право на ефективни правни средства за защита — Разглеждане от съд на определянето на трета страна като сигурна страна на произход“

По дело C-406/22

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Krajský soud v Brně (Окръжен съд Бърно, Чехия) с акт от 20 юни 2022 г., постъпил в Съда на 20 юни 2022 г., в рамките на производство по дело

CV

срещу

Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, L. Bay Larsen, заместник-председател, Ал. Арабаджиев, A. Prechal, E. Regan (докладчик), T. von Danwitz, Z. Csehi и O. Spineanu-Matei, председатели на състав, J.-C. Bonichot, I. Jarukaitis, A. Kumin, M. L. Arastey Sahún и M. Gavalec, съдии,

генерален адвокат: N. Emiliou,

секретар: C. Di Bella, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 6 юни 2023 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за чешкото правителство, от A. Edelmannová, M. Smolek и J. Vláčil, в качеството на представители,

* Език на производството: чешки.

– за германското правителство, от J. Möller и R. Kanitz, в качеството на представители,

– за нидерландското правителство, от M. K. Bulterman, A. Hanje и P. P. Huurnink, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от A. Azéma и M. Salyková, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 30 май 2024 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 36 и 37, член 46, параграф 3 от Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 60) и приложение I към нея, както и на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между CV и Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky (Министерство на вътрешните работи на Чешката република, дирекция „Политика в областта на убежището и миграцията“, наричано по-нататък „Министерството на вътрешните работи“) във връзка с отхвърлянето на молбата на CV за международна закрила.

Правна уредба

Международното право

Женевска конвенция за статута на бежанците

3 Съгласно член 1, раздел A, точка 2 от Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г. (Recueil des traités des Nations unies, том 189, стр. 150, бр. 2545 (1954 г.), влязла в сила на 22 април 1954 г. и допълнена с Протокола за статута на бежанците, подписан в Ню Йорк на 31 януари 1967 г. и влязъл в сила на 4 октомври 1967 г. (наричана по-нататък „Женевската конвенция“) „[з]а целите на тази конвенция терминът „бежанец“ се прилага към всяко лице, което […] при основателни опасения от преследване по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения, се намира извън страната, чийто гражданин то е, и не може да се ползва от закрилата на тази страна, или не желае да се ползва от такава закрила поради тези опасения; […]“.

ЕКПЧ

4 Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), предвижда следното в член 15, озаглавен „Дерогиране при извънредни обстоятелства“:

„1. По време на война или на друго извънредно положение, застрашаващо съществуването на нацията, всяка от високодоговарящите страни може да предприеме действия, освобождаващи я от изпълнението на нейните задължения по тази конвенция, но само дотолкова, доколкото положението го налага и при условие че тези действия не са несъвместими с другите ѝ задължения по международното право.

2. Не се допуска никакво освобождаване на основата на предходната разпоредба от задълженията по чл. 2 освен по отношение на смърт, настъпила в резултат на правомерни актове на война, както и от задълженията по чл. 3, 4, т. 1 и чл. 7.

3. Всяка от високодоговарящите страни, която се ползва от правото на такова освобождаване, е длъжна да предостави на Генералния секретар на Съвета на Европа пълна информация относно предприетите действия и породилите ги причини. Тя също така е длъжна да информира Генералния секретар на Съвета на Европа за датата на прекратяване на тези действия и на възстановяване прилагането на разпоредбите на тази конвенция в пълния им обхват“.

Правото на Съюза

Директива 2005/85/ЕО

5 Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки (ОВ L 326, 2005 г., стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 242) е отменена с Директива 2013/32. Член 30 от Директива 2005/85 е озаглавен „Национално определяне на трети страни като сигурни страни на произход“ и в параграф 1 предвижда следното:

„Без да се засяга член 29, държавите членки могат да запазят или приемат законодателство в съответствие с приложение II за национално определяне на трети страни, които са различни от онези, които са включени в минималния общ списък, като сигурни страни на произход за целите на разглеждането на молби за убежище. То[ва] може да включва [определяне като сигурна на] част от трета страна[, ако за тази част условията по приложение II са изпълнени]“.

6 Член 31 от тази директива е озаглавен „Понятие за сигурна страна на произход“ и в параграф 1 предвижда следното:

„Една страна, която е определена като сигурна страна на произход в съответствие с член 29 или с член 30, след индивидуално разглеждане на молбата може да се счита за сигурна страна на произход за конкретн[ия кандидат] за убежище [само] ако:

а) лицето е гражданин на тази страна, или

б) лицето е без гражданство и преди обичайно е пребивавал[о] в тази страна;

и лицето не е посочил[о] сериозни основания да се смята, че страната не е сигурна страна на произход в неговите конкретни обстоятелства и от гледна точка признаването му за бежанец в съответствие с Директива 2004/83/ЕО [на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52)]“.

7 В приложение II към посочената директива, озаглавено „Определяне на една страна като сигурна страна на произход за целите на член 29 и член 30, параграф 1“, се дефинират критериите, позволяващи дадена страна да бъде определена като сигурна страна на произход.

Директива 2011/95/ЕС

8 Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9) гласи следното в член 9, озаглавен „Действия на преследване“:

„1. За да бъде разглеждан като действие на преследване по смисъла на член 1, [раздел] А от Женевската конвенция, този акт трябва да:

а) е достатъчно сериозен по своето естество или по повторяемия си характер, за да представлява тежко нарушение на основните права на човека, и по-специално на правата, упражняването на които не е възможно да бъде ограничено по какъвто и да било начин по силата на член 15, параграф 2 от [ЕКПЧ]; или

б) представлява съвкупност от различни мерки, включително нарушения на правата на човека, която е достатъчно тежка, за да засегне отделното лице по начин, сравним с посоченото в буква а).

2. Действията на преследване по смисъла на параграф 1 могат да приемат, inter alia, следните форми:

а) физическо или психическо насилие, включително и сексуално насилие;

б) правни, административни, полицейски и/или съдебни мерки, които са дискриминационни сами по себе си или се прилагат по дискриминационен начин;

в) наказателно преследване или наказания, които са непропорционални или дискриминационни;

г) отказ на съдебна защита, който се изразява в непропорционално или дискриминационно наказание;

д) наказателно преследване или наказания за отказ да бъде отбита военна служба в случай на военни действия, когато военната служба би предполагала извършването на престъпления или на деяния, попадащи в приложното поле на основанията за [изключване], посочени в член 12, параграф 2;

е) действия, насочени срещу лицата по причина на техния пол или срещу деца.

3. В съответствие с член 2, буква г) между мотивите, посочени в член 10, и действията на преследване по параграф 1 от настоящия член или липсата на закрила срещу такива действия трябва да има връзка“.

Директива 2013/32

9 Съображения 18 и 20 от Директива 2013/32 гласят:

„(18) В интерес едновременно и на държавите членки, и на търсещите международна закрила е по молбите за международна закрила да бъде вземано решение възможно най-бързо, без това да засяга точността и пълнотата на тяхното разглеждане.

[…]

(20) При точно определени обстоятелства, когато съществува вероятност дадена молба да е неоснователна или когато са налице сериозни опасения за националната сигурност или обществения ред, държавите членки следва да са в състояние да ускорят процедурата по разглеждане, по-специално чрез въвеждане на по-кратки, но разумни срокове за определени процедурни стъпки, без да се засягат точността и пълнотата на разглеждането, както и ефективният достъп на кандидата до основни принципи и гаранции, предвидени в настоящата директива“.

10 Член 31 от посочената директива, озаглавен „Процедура по разглеждане“, предвижда в параграф 8:

„Държавите членки могат да предвидят ускоряване на процедура по разглеждане в съответствие с основните принципи и гаранции по глава II и/или нейното извършване на границата [или в транзитните зони] в съответствие с член 43, ако:

[…]

б) кандидатът идва от сигурна страна на произход по смисъла на настоящата директива; […]

[…]“.

11 Член 32 от тази директива е озаглавен „Неоснователни молби“ и гласи:

„1. Без да се засяга член 27, държавите членки могат да считат определена молба за неоснователна [само] ако решаващият орган установи, че кандидатът не отговаря на условията за международна закрила съгласно Директива [2011/95].

2. В случаите на неоснователна молба, в които се прилагат някои от обстоятелствата, които са изброени в член 31, параграф 8, държавите членки могат също така да приемат определена молба като очевидно неоснователна, когато тя е определена като такава в националното законодателство“.

12 Член 36 от Директива 2013/32 е озаглавен „Понятие за сигурна страна на произход“ и гласи:

„1. Една страна, която е определена като сигурна страна на произход в съответствие с настоящата директива, след индивидуално разглеждане на молбата може да се счита за сигурна страна на произход за конкретен кандидат единствено ако:

а) лицето е гражданин на тази страна; или

б) лицето е без гражданство и преди обичайно е пребивавало в тази страна;

и лицето не е посочило сериозни основания да се смята, че страната не е сигурна страна на произход в неговите конкретни обстоятелства и от гледна точка признаването му за лице, на което е предоставена международна закрила в съответствие с Директива [2011/95].

2. Държавите членки уреждат в своето национално законодателство допълнителни норми, ред и условия за прилагането на понятието сигурна страна на произход“.

13 Член 37 от Директива 2013/32 е озаглавен „Национално определяне на трети страни като сигурни страни на произход“ и предвижда:

„1. Държавите членки могат да запазят или приемат законодателство в съответствие с приложение I за национално определяне на сигурни страни на произход за целите на разглеждането на молби за международна закрила.

2. Държавите членки правят редовен преглед на ситуацията в трети страни, определени като сигурни страни на произход в съответствие с настоящия член.

3. Оценката дали определена страна е сигурна страна по произход в съответствие с настоящия член се основава на редица източници на информация, включително информация от други държави членки, от [Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (ЕСПОУ)], [Върховния комисар на ООН за бежанците (ВКБООН)], Съвета на Европа и други [съответни] международни организации.

4. Държавите членки уведомяват [Европейската комисия] за страните, които са определени като сигурни страни на произход в съответствие с настоящия член“.

14 Член 43 от посочената директива е озаглавен „Процедури на границата“ и предвижда в параграф 1:

„Държавите членки могат да предвидят процедури в съответствие с основните принципи и гаранции по глава II, за да вземат решение на границата или в транзитните […] зони на държавата членка [относно]:

[…]

б) същността на молба по процедура съгласно член 31, параграф 8“.

15 Член 46 от Директива 2013/32 е озаглавен „Право на ефективна защита“ и гласи следното:

„1. Държавите членки гарантират, че кандидатите разполагат с право на ефективна защита пред съд срещу следното:

а) решение относно тяхната молба за международна закрила, включително за решение, с което:
i) се установява, че молбата е неоснователна във връзка със статут на бежанец и/или статут на лице под субсидиарна закрила;

[…]
iii) е взето на границата или в транзитни зони на държава членка, както е описано в член 43, параграф 1;

[…]

3. С цел спазване на разпоредбите на параграф 1 държавите членки гарантират, че ефективната защита предвижда цялостно и ex nunc разглеждане на фактите и правните въпроси, включително, когато е приложимо, разглеждане на нуждите от международна закрила съгласно Директива [2011/95], най-малкото в процедури по обжалване пред първоинстанционен съд.

[…]

5. Без да се засягат разпоредбите на параграф 6, държавите членки позволяват на кандидатите да останат на територията, докато изтече срокът, в който те [могат да] упражнят правото си на ефективна защита, и когато това право е упражнено в рамките на този срок в очакване на резултата от защитата.

6. В случай на решение

а) дадена молба да се счита за очевидно неоснователна в съответствие с член 32, параграф 2 или за неоснователна след разглеждане в съответствие с член 31, параграф 8, освен в случаите, когато тези решения се основават на обстоятелствата, посочени в член 31, параграф 8, буква з);

[…]

съдът има правомощие да постанови по искане на въпросния кандидат или ex officio дали кандидатът може да остане на територията на държавата членка, ако от това решение произтича прекратяване на правото на кандидата да остане в държавата членка и когато в такива случаи националното право не предвижда право за оставане в държавата членка до приключване на процедурата по защитата.

[…]“.

16 Член 53 от тази директива е озаглавен „Отмяна“ и гласи:

„Директива [2005/85] се отменя за държавите членки, обвързани от настоящата директива, считано от 21 юли 2015 г., […]

Позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на настоящата директива и се четат според таблицата на съответствието в приложение III“.

17 Съгласно приложение I към същата директива, озаглавено „Определяне на една страна като сигурна страна на произход за целите на член 37, параграф 1“:

„Една страна се счита за сигурна страна на произход, ако на основание на правното положение, прилаганото право в рамките на демократична система и в рамките на политическите обстоятелства може да се покаже, че по принцип и за всеки отделен случай няма преследване, както е определено в член 9 от Директива [2011/95], няма мъчения, нехуманно или унизително отношение и наказания и не съществува опасност от произволно насилие в ситуация на международен или вътрешен въоръжен конфликт.

За да се направи тази оценка, се отчита между другото и степента, в която страната предлага защита срещу преследване и лошо отношение чрез:

а) съответните законови и подзаконови разпоредби на страната и от начина, по който те се прилагат;

б) спазването на правата и свободите, гарантирани в [ЕКПЧ] и/или в Международния пакт за гражданските и политическите права[, приет на 16 декември 1966 г. от Общото събрание на ООН и влязъл в сила на 23 март 1976 г.,], и/или Конвенцията на Обединените нации срещу мъченията, и по-специално правата, по отношение на които не се разрешава дерогация по член 15, параграф 2 от [ЕКПЧ];

в) спазване на принципа на забрана за връщане в съответствие с Женевската конвенция;

г) съществуването на система от ефективни средства за защита срещу нарушенията на тези права и свободи“.

Регламент (ЕС) 2024/1348

18 Член 61 от Регламент (ЕС) 2024/1348 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за установяване на обща процедура за международна закрила в Съюза и за отмяна на Директива 2013/32/ЕС (ОВ L, 2024/1348), озаглавен „Институт на сигурна държава на произход“, гласи в параграф 2:

„Определянето на трета държава като сигурна държава на произход както на равнището на [Европейския съюз], така и на национално равнище може да бъде направено, като се изключат конкретни части от нейната територия или ясно разпознаваеми категории лица“.

19 Озаглавеният „Отмяна“ член 78 от този регламент гласи в параграф 1 следното:

„Директива [2013/32] се отменя, считано от датата, посочена в член 79, параграф 2, без да се засяга член 79, параграф 3“.

20 Член 79 от посочения регламент, озаглавен „Влизане в сила и прилагане“, предвижда в параграфи 2 и 3:

„2. Настоящият регламент се прилага от 12 юни 2026 г.

3. Настоящият регламент се прилага по отношение на процедурата за предоставяне на международна закрила във връзка с молби, подадени от 12 юни 2026 г. Молбите за международна закрила, подадени преди тази дата, се уреждат от Директива [2013/32]. Настоящият регламент се прилага по отношение на процедурата за отнемане на международна закрила, когато разглеждането за отнемане на международната закрила е започнало към 12 юни 2026 г. Когато разглеждането за отнемане на международната закрила е започнало преди 12 юни 2026 г., процедурата за отнемане на международна закрила се урежда от Директива [2013/32]“.

Чешкото право

Законът за убежището

21 Член 2, параграф 1, букви b) и k) от Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu (Закон № 325/1999 за убежището), в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „Законът за убежището“), гласи:

„За целите на настоящия закон

[…]

b) „кандидат за международна закрила“ означава чужденец, подал в Чешката република молба за международна закрила, по която все още няма окончателно решение. Чужденец има статут на кандидат за международна закрила и докато тече срокът, определен за подаване на жалба по член 32, както и по време на съдебното производство по жалбата срещу решението на министерството в съответствие със (Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (Закон № 150/2002 — Административнопроцесуален кодекс), в редакцията му, приложима към спора в

главното производство (наричан по-нататък „Административнопроцесуалният кодекс“), ако въпросната жалба спира изпълнението, или докато окръжният съд да постанови решение, с което не допуска спиране на изпълнението, ако чужденецът е поискал да се възползва от него. […]

[…]

k) „сигурна страна на произход“ означава държавата, чийто гражданин е чужденецът, или, когато лицето е без гражданство, държавата на последното му постоянно пребиваване:
   1. в която по принцип и постоянно няма преследвания, мъчения, нехуманно или унизително отношение или наказание и където не съществува опасност от произволно насилие при международен или вътрешен въоръжен конфликт;
   2. която нито нейни граждани, нито лица без гражданство напускат поради причините, посочени в член 12 или член 14a;
   3. която е ратифицирала и спазва международните договори за защита на правата на човека и основните свободи, включително нормите относно ефективните средства за защита; и
   4. която позволява на правни субекти да наблюдават състоянието на спазването на правата на човека;

[…]“.

22 Член 3d от този закон гласи:

„1. Кандидатът за международна закрила има право да остане на територията; […] Правото да се остане на територията не поражда право на разрешение за пребиваване по смисъла на (Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (Закон № 326/1999 за пребиваването на чужденците на територията на Чешката република и за изменение на някои закони). Министърът има право да ограничи пребиваването на кандидата за международна закрила на територията само до част от нея или до центъра за прием в транзитната зона на международно летище, ако на кандидата не е разрешено да влезе на територията.

2. Ако кандидатът за международна закрила не е лице, което за пореден път подава молба за международна закрила, престоят му на територията не може да бъде преустановен въз основа на административно или съдебно решение; […]“.

23 Член 16, параграфи 2 и 3 от посочения закон гласи следното:

„2. Молбата за предоставяне на международна закрила се отхвърля като очевидно неоснователна също ако кандидатът идва от държава, която Чешката република счита за сигурна страна на произход, освен ако кандидатът докаже, че в неговия случай същата държава не може да се счита за такава страна.

3. Ако има причини за отхвърляне на молбата за международна закрила като очевидно неоснователна, не следва да се разглежда дали кандидатът за международна закрила отговаря на критериите за предоставяне на убежище по членове 13 и 14 или на субсидиарна закрила по член 14b. Ако има причини за отхвърляне на молбата за международна закрила като очевидно неоснователна в приложение на параграф 2, не следва да се разглежда и дали кандидатът за международна закрила сочи обстоятелства,

свидетелстващи, че може да бъде подложен на преследване поради упоменатите в член 12 причини или че го заплашва тежко посегателство по смисъла на член 14а“.

24 Съгласно член 32, параграф 2 от Закона за убежището:

„Подаването на жалба […] спира изпълнението, с изключение […] на жалбата срещу решение, постановено съгласно член 16, параграф 2 […]“.

25 Член 85b, параграф 1 от този закон гласи:

„След постановяването […] на административно решение, с което молба за международна закрила се отхвърля като очевидно неоснователна, ако решението не е било отменено от съд, или на решение на окръжен съд, с което не се допуска спиране на изпълнението, ако такова спиране е поискано, министерството издава служебно спрямо чужденеца заповед за извеждане с максимална валидност от един месец, освен ако не се проведат процедурите по [Закон № 326/1999 за пребиваването на чужденците на територията на Чешката република и за изменение на някои закони] […]“.

26 Член 86, параграф 4 от посочения закон предвижда:

„С правилник министерството съставя списъка със сигурните страни на произход […]. Поне веднъж годишно то преразглежда списъците със страни, съставени с правилник“.

Правилник № 328/2015 за прилагане на Закона за убежището и Закона за временната закрила на чужденците

27 Член 2, точка 15 от Vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců (Правилник № 328/2015 за прилагане на Закона за убежището и Закона за временната закрила на чужденците) предвижда:

„Чешката република счита за сигурна страна на произход […] Молдова, с изключение на Приднестровието […]“.

Административнопроцесуалният кодекс

28 Член 75, параграф 2 от Административнопроцесуалния кодекс гласи:

„Съдът разглежда обжалваните части на решението в рамките на приведените основания. […]“.

29 Член 76, параграф 1 от този кодекс предвижда:

„Съдът отменя с решение, без провеждане на съдебно заседание, обжалваното административно решение поради процесуални пороци:

а) когато осъществяването на контрол не е възможно поради неразбираемостта или липсата на мотиви на административното решение;

б) тъй като фактите, на които административният орган се е основал при приемането на обжалваното решение, не съответстват на преписката или не намират никаква опора в нея, или пък трябва значително или основно да бъдат допълнени;

в) поради съществено нарушение на разпоредбите, уреждащи производството пред административния орган, ако има риск то да доведе до незаконосъобразно решение по същество“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

30 На 9 февруари 2022 г. молдовският гражданин CV подава в Чехия молба за предоставяне на международна закрила. В молбата си той посочва, че през 2015 г. в Молдова е станал свидетел на произшествие, при което водач на превозно средство е блъснал и убил пешеходец, след което е избягал. Още в нощта на произшествието лица дошли в дома му, отвели го в гората и го били.

31 След като избягал, CV се укрил при приятели, като два дни по-късно се върнал в дома си и установил, че къщата му е изгоряла. След това избягал от Молдова и влязъл на чешка територия, използвайки фалшив румънски паспорт, с който се снабдил от познат. През 2016 г. и 2019 г. CV се връщал в Молдова, стремейки се никой, с изключение на братовчедите му, да не знае за това.

32 В подкрепа на молбата си за международна закрила CV изтъква заплахите, които са му отправяни в Молдова от страна на лица, чиято самоличност полицейските органи не успели да установят. Той посочва също нежеланието си да се прибере в своя район по произход поради нападението на Руската федерация срещу Украйна.

33 С решение от 8 март 2022 г. (наричано по-нататък „решението за отхвърляне“) Министерството на вътрешните работи отхвърля тази молба като очевидно неоснователна по смисъла на член 16, параграф 2 от Закона за убежището, с оглед на сведенията, които е събрало относно политическата обстановка и положението със сигурността в Молдова, както и относно спазването на човешките права в тази трета страна. Министерството по-специално изтъква, че по силата на член 2 от Правилник № 328/2015 за прилагане на Закона за убежището и Закона за временната закрила на чужденците Чешката република счита Република Молдова, с изключение на Приднестровието, за „сигурна страна на произход“, без CV да е успял да докаже, че това не важи в неговия конкретен случай.

34 CV оспорва това решение пред запитващата юрисдикция — Krajský soud v Brně (Окръжен съд Бърно, Чехия). Повтаряйки по същество пред тази юрисдикция доводите, формулирани в подкрепа на молбата му за международна закрила, той изтъква, че макар въпросното министерство да е било длъжно да вземе предвид всичката релевантна информация и да разгледа молбата всеобхватно, за единствено определящо обстоятелство то е счело факта, че CV идва от Република Молдова.

35 Пред запитващата юрисдикция Министерството на вътрешните работи уточнява, че не е пренебрегнало създалото се положение с конфликта, породен от нападението на Руската федерация срещу Украйна. Към датата на приемане на въпросното решение обаче нямало никакви данни, че конфликтът ще се разпростре извън Украйна или че това министерство трябва, в една или друга посока, да преразгледа съдържанието на събраните сведения за Република Молдова.

36 Освен това запитващата юрисдикция посочва, че въпросното министерство е признало наличието на съществени пропуски, що се отнася до спазването на правото в Молдова, по-специално в областта на правосъдието, поради което наличието на случаи на „действия на преследване“ по смисъла на член 9 от Директива 2011/95 не може да бъде изключено. Били налице, по-специално, рискове от непропорционални или дискриминационни наказателни преследвания или осъждания, които засягат до голяма степен политическите опоненти, техните адвокати, защитниците на правата на човека или активистите на гражданското общество. Министерството на вътрешните работи обаче счита, че CV не спада към никоя от тези категории. Освен това CV не твърдял, че има проблеми с молдовските държавни институции.

37 На 9 май 2022 г. запитващата юрисдикция уважава искането на CV за спиране на изпълнението на решението за отхвърляне предвид жалбата му срещу него, като приема довода му, че успешният изход от обжалването, след като напусне чешката територия, за него би имал само формален ефект, тъй като в Молдова би бил изложен на риск от тежки посегателства от страна на лицата, нанесли му побой в миналото. Освен това, както посочва тази юрисдикция, тя е отчела, че на 28 април 2022 г. поради нападението на Руската федерация срещу Украйна Република Молдова е решила да удължи упражняването на правото си на освобождаване от изпълнението на произтичащите от ЕКПЧ задължения въз основа на член 15 от тази конвенция — право, на което се е позовала на 25 февруари 2022 г. поради енергийната криза, през която е преминавала.

38 Тъй като молбата за международна закрила на CV е била отхвърлена предвид, по-специално, определянето от Чешката република на Република Молдова като сигурна страна на произход, с изключение на Приднестровието, запитващата юрисдикция има колебания, първо, относно понятието „сигурна страна на произход“, и по-специално, с оглед на член 37 от Директива 2013/32 и приложение I към нея относно критериите за определяне на трета страна като сигурна страна на произход.

39 От една страна, тя иска да се установи дали възможността трета страна да бъде определена като сигурна отпада, когато страната задейства правото на дерогация, предвидено в член 15 от ЕКПЧ.

40 От друга страна, запитващата юрисдикция иска да се установи дали правото на Съюза допуска държава членка да определи трета страна като сигурна страна на произход, с изключение на някои части от нейната територия. В това отношение тя посочва, че възможността за такова частично определяне, съдържаща се в член 30 от Директива 2005/85, отменена с Директива 2013/32, вече не се предвижда в член 37 от последната. Освен това, тази юрисдикция счита, че понятието „сигурна страна на произход“ има за цел да опрости процедурата по разглеждане на молбите за международна закрила — опростяване, което би било обосновано единствено за третите страни, за чиито граждани е наистина малко вероятно да трябва да получат международна или субсидиарна закрила. Това обаче се отнасяло само за третите страни, които отговарят на критериите, определени в приложение I към Директива 2013/322, на цялата си територия.

41 Второ, ако се приеме, че трета страна, упражнила правото на дерогация по член 15 от ЕКПЧ, не може да бъде определена като сигурна страна на произход или че такова определяне не може да изключва част от територията на съответната трета страна, запитващата

юрисдикция има колебания относно обхвата на контрола, който следва да упражни в това отношение, съгласно член 46, параграф 3 от Директива 2013/32 — разпоредба, която не е била транспонирана в чешкото право, но която според нея е с директен ефект.

42 Запитващата юрисдикция по-специално посочва, че за молбите за международна закрила, подадени от граждани на трети страни, които са определени като сигурни страни на произход, е възможно — също както за молбата, за която се отнася висящият пред нея спор — да се приложи особен режим за разглеждане, позволяващ по силата на разпоредбите от тази директива, по-специално тези молби да се разглеждат по ускорена процедура и евентуално да бъдат обявявани за очевидно неоснователни. Запитващата юрисдикция подчертава също, че при тези условия държавата членка, в която кандидат за международна закрила е подал такава молба, може да не му разреши да остане на нейната територия в очакване на изхода от обжалването му на решението за отхвърляне на молбата.

43 Ето защо запитващата юрисдикция иска да се установи дали когато съд е сезиран с жалба срещу решение за отхвърляне на молба за международна закрила, прието по такъв режим, той е длъжен — при цялостното и ex nunc разглеждане както на фактите, така и на правните въпроси, предвидено в член 46, параграф 3 от Директива 2013/32, разглеждан предвид член 47 от Хартата — да вземе предвид незачитането на предвидените в тази директива правила при определянето на трета страна като сигурна страна на произход, дори и това незачитане да не е било оспорено от подалия жалбата кандидат.

44 При това положение Krajský soud v Brně (Окръжен съд Бърно) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли критерият по буква б) от приложение I към [Директива 2013/32], използван за „определяне на една страна като сигурна страна на произход за целите на член 37, параграф 1“ от тази директива — а именно съответната страна да осигурява защита срещу преследване и лошо отношение чрез спазване на правата и свободите, гарантирани в [ЕКПЧ], и по-специално на правата, по отношение на които не се разрешава дерогация по член 15, параграф 2 от [ЕКПЧ] — да се тълкува в смисъл, че ако при извънредни обстоятелства по смисъла на член 15 от [ЕКПЧ] съответната страна се освободи от изпълнението на задълженията, произтичащи от [ЕКПЧ], тя вече не отговаря на посочения критерий, за да се определя като сигурна страна на произход?

2) Трябва ли членове 36 и 37 от [Директива 2013/32] да се тълкуват в смисъл, че не позволяват държава членка да определи трета държава като сигурна страна на произход само частично, с определени териториални изключения, за които не се прилага презумпцията, че такава част от държавата е сигурна за кандидата, а ако държава членка определи дадена държава като сигурна с такива териториални изключения, то за целите на Директивата дадената държава изцяло не може да се счита за сигурна страна на произход?

3) Следва ли при утвърдителен отговор на някой от предходните два преюдициални въпроса член 46, параграф 3 от [Директива 2013/32] във връзка с член 47 от [Хартата] да се тълкува в смисъл, че съдът, който се произнася по средство за защита срещу решение относно очевидната неоснователност на молба съгласно член 32, параграф 2 от [посочената директива], постановено в производство по член 31, параграф 8, буква б) от

[тази директива], трябва служебно (ex officio), включително ако кандидатът не е възразил, да отчете факта, че определянето на страната като сигурна [страна на произход] противоречи на правото на Съюза поради посочените причини?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

45 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 37 от Директива 2013/32, разглеждан във връзка с приложение I към нея, трябва да се тълкува в смисъл, че трета страна престава да отговаря на критериите, позволяващи да бъде определяна като сигурна страна на произход, само защото задейства правото да се освободи от изпълнението на предвидените в ЕКПЧ задължения въз основа на член 15 от тази конвенция.

46 Видно от предоставените от запитващата юрисдикция сведения, жалбоподателят в главното производство упреква Министерството на вътрешните работи, че макар да е изтъкнал заплахите, които са му отправяни в Молдова, и да е посочил, че не желае да се прибере в своя район по произход поради нападението на Руската федерация срещу Украйна, министерството е основало решението за отхвърляне единствено на факта, че той идва от Република Молдова и че Чешката република е определила тази трета страна като сигурна страна на произход, с изключение на Приднестровието. Ето защо тази юрисдикция има колебания относно евентуалното значение за такова определяне на факта, че на 28 април 2022 г., докато спорът в главното производство е висящ пред нея, Република Молдова решава да удължи упражняването на правото си на освобождаване от изпълнението на задълженията, произтичащи от ЕКПЧ, въз основа на член 15 от тази конвенция поради нападението на Руската федерация срещу Украйна.

47 В самото начало следва да се припомни, че членове 36 и 37 от Директива 2013/32, отнасящи се съответно до понятието „сигурна страна на произход“ и определянето от държавите членки на трети страни като сигурни страни на произход, установяват специален режим за разглеждане, който държавите членки могат да прилагат за молбите за международна закрила и който почива на вид опровержима презумпция за достатъчна закрила в страната на произход, която може да бъде оборена от кандидата, ако изтъкне императивни основания, свързани с конкретното му положение (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., A, C-404/17, EU:C:2018:588, т. 25).

48 По силата на спецификите на този специален режим за разглеждане държавите членки могат да решат в съответствие с член 31, параграф 8, буква б) от тази директива, от една страна, да ускорят процедурата по разглеждане и от друга страна, да я проведат на границата или в транзитните зони съгласно член 43 от същата директива.

49 Когато молба за международна закрила, подадена от кандидат от сигурна страна на произход, е била счетена за неоснователна, защото в съответствие с член 32, параграф 1 от Директива 2013/32 отговорният за определянето орган е установил, че кандидатът не отговаря на условията, изисквани за търсене на международна закрила по Директива 2011/95, държавите членки могат също така да счетат по силата на член 32, параграф 2 от Директива 2013/32 такава молба за очевидно неоснователна, ако е определена като такава в националното законодателство.

50 Освен това, една от последиците за заинтересованото лице, чиято молба е била отхвърлена въз основа на прилагането на понятието „сигурна страна на произход“, е че противно на предвиденото при отхвърляне по общото производство, може да не му бъде разрешено да остане на територията на държавата членка, в която е подало молбата, в очакване на резултата от неговата жалба срещу решението за отхвърляне на тази молба, както следва от разпоредбите на член 46, параграфи 5 и 6 от Директива 2013/32 (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., A, C-404/17, EU:C:2018:588, т. 27).

51 След тези предварителни бележки следва да се отбележи, че член 37 от тази директива се отнася, както е указано в неговото заглавие, до определянето от държавите членки на трети страни като сигурни страни на произход. По-специално, съгласно член 37, параграф 1 от същата директива държавите членки могат да запазят или приемат законодателни разпоредби, позволяващи им в съответствие с приложение I към въпросната директива да определят сигурни страни на произход на национално равнище за целите на разглеждането на молбите за международна закрила.

52 В това приложение I се уточнява по-специално, че страна може да се счете за сигурна страна на произход, ако — въз основа на правното положение, прилагането на правото в рамките на демократична система и общите политически обстоятелства — може да се покаже, че по принцип и за всеки отделен случай там никога не се прибягва до преследване, както е определено в член 9 от Директива 2011/95, нито до мъчения, нито пък до нехуманно или унизително отношение или наказание, и че не съществува опасност от произволно насилие в ситуации на международен или вътрешен въоръжен конфликт.

53 В това отношение във въпросното приложение са изброени обстоятелствата, които могат да бъдат взети предвид, за да се прецени, inter alia, степента, в която съответната трета страна предлага закрила от преследване и лошо отношение. Сред тези обстоятелства фигурира — в същото приложение, втора алинея, буква б) — начинът, по който се спазват определените в ЕКПЧ права и свободи, по-специално правата, за които не може да бъде разрешена никаква дерогация съгласно член 15, параграф 2 от тази конвенция.

54 Макар в този член от ЕКПЧ да се предвижда, че по време на война или на друго извънредно положение, застрашаващо съществуването на нацията, е възможно да се предприемат действия, освобождаващи от изпълнението на предвидените в Конвенцията задължения, упражняването на тази възможност се съпровожда от някои гаранции.

55 Всъщност, съгласно член 15, параграф 1 от ЕКПЧ тази възможност трябва, най-напред, да бъде упражнена само дотолкова, доколкото положението го налага и при условие че предприетите действия не са несъвместими с другите задължения по международното право. По-нататък, във въпросния член 15, параграф 2 се предвижда, че не може да се прави никакво освобождаване от задълженията по член 2 от ЕКПЧ, посветен на правото на живот, освен за смърт, дължаща се на правомерни актове на война; по член 3 и член 4, точка 1 от Конвенцията, прогласяващи съответно забраната на изтезанията и на нечовешкото или унизително отнасяне или наказание, както и забраната на робството; нито пък по член 7 от Конвенцията, в който е залегнал принципът, че не може да се налага наказание без закон. Накрая, както запитващата юрисдикция впрочем изтъква, мерките, взети в изпълнение на въпросния член 15, продължават да подлежат на контрол от Европейския съд по правата на човека.

56 Освен това, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 62 от своето заключение, от самото задействане от трета страна на правото на дерогиране, предвидено в член 15 от ЕКПЧ, не може да се заключи нито, че тази трета страна действително е взела мерки, водещи до освобождаване от изпълнението на предвидените в конвенцията задължения, нито, евентуално, какви са естеството и мащабът на взетите дерогиращи мерки.

57 Следователно не може да се приеме, че трета страна престава да отговаря на критериите, упоменати в точка 52 от настоящото решение, които позволяват да бъде определяна като сигурна страна на произход по смисъла на член 37 от Директива 2013/32, само защото е задействала правото на дерогиране, предвидено в член 15 от ЕКПЧ.

58 При това положение, както изтъква генералният адвокат в точка 85 от своето заключение, такова задействане трябва да накара компетентните органи на държавата членка, определила съответната трета страна като сигурна страна на произход, да преценят дали предвид условията за привеждане в действие на правото на дерогиране такова определяне трябва да се запази за целите на разглеждане на молбите за международна закрила, подадени от кандидатите от тази трета страна.

59 Член 37, параграф 2 от Директива 2013/32 всъщност изисква от държавите членки редовно да разглеждат положението в третите страни, определени като сигурни страни на произход. По този начин законодателят на Съюза е възнамерявал да задължи държавите членки да отчитат факта, че обстоятелствата, позволяващи сигурността на кандидатите за международна закрила в дадена страна на произход да се презумира, по своето естество са променливи.

60 Следователно това изискване за редовно разглеждане обхваща също настъпването на значими събития, тъй като поради своята важност те могат да засегнат възможността трета страна, определена като сигурна страна на произход, да продължи да отговаря на критериите, посочени за тази цел в приложение I към въпросната директива, и съответно за нея да се презумира, че може да гарантира сигурността на кандидатите.

61 Задействането на правото на дерогиране, предвидено в член 15 от ЕКПЧ, представлява такова събитие. Всъщност, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 67 от своето заключение, макар мерки, противоречащи на член 15, параграф 2 от ЕКПЧ, с които се дерогира по-специално залегналата в член 3 от нея забрана на нечовешкото или унизително отнасяне или наказание, да не допускат по своето естество определяне на трета страна като сигурна страна на произход, не може да се изключи възможността дерогиращи мерки, засягащи основни права, различни от изключените с въпросния член 15, параграф 2 от приложното поле на това освобождаване, също да се окажат несъвместими с предвидените в приложение I към Директива 2013/32 критерии за целите на определянето на трета страна като сигурна страна на произход. Освен това, такова задействане при всички положения показва значителен риск от съществена промяна в начина, по който се прилагат правилата в областта на правата и свободите в съответната трета страна.

62 С оглед на гореизложените съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 37 от Директива 2013/32, разглеждан във връзка с приложение I към нея, трябва да се тълкува в смисъл, че трета страна не престава да отговаря на критериите, позволяващи да бъде определяна като сигурна страна на произход, само защото задейства правото да се освободи от изпълнението на предвидените в ЕКПЧ задължения въз основа на член 15 от

тази конвенция, но компетентните органи на държавата членка, извършила такова определяне, трябва да преценят дали условията за привеждане в действие на това право могат да поставят под съмнение посоченото определяне.

По втория въпрос

63 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 37 от Директива 2013/32 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска възможност трета страна да бъде определена като сигурна страна на произход, с изключение на някои части от нейната територия.

64 Тъй като Чешката република е определила Република Молдова като сигурна трета страна, с изключение на Приднестровието, запитващата юрисдикция всъщност има съмнения дали такова частично определяне е в съответствие с въпросната директива.

65 Според постоянната практика на Съда при тълкуването на разпоредба от правото на Съюза следва да се вземат предвид не само нейният текст, но и контекстът ѝ, преследваните цели от правната уредба, от която тя е част, и евентуално нейният генезис (решение от 14 май 2020 г., Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU и C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, т. 113 и цитираната съдебна практика).

66 Що се отнася, на първо място, до текста на член 37 от Директива 2013/32, който съгласно заглавието му се отнася до определянето от държава членка на трети страни като сигурни страни на произход, в него неколкократно се упоменават термините „страна/страни“ и „трети страни“, без да се посочва, че за целите на такова определяне тези термини могат да бъдат разбирани като отнасящи се само до част от територията на съответната трета страна.

67 На второ място, що се отнася до контекста, в който се вписва член 37 от тази директива, от този член 37, първо, е видно, че държавите членки могат да определят сигурни страни на произход в съответствие с приложение I към същата директивата. Подобно на текста на въпросния член 37 обаче в критериите, посочени в това приложение, няма никаква индикация, че държавите членки са свободни да определят като сигурна страна на произход само частта от територията на съответната трета страна, в която тези критерии са изпълнени.

68 Напротив, съгласно това приложение определянето на страна като сигурна страна на произход зависи, както бе припомнено в точка 52 от настоящото решение, от възможността да се покаже, че по принцип и за всеки отделен случай там никога не се прибягва до преследване, както е определено в член 9 от Директива 2011/95, нито до мъчения, нито пък до нехуманно или унизително отношение или наказание, и че не съществува опасност от произволно насилие в ситуации на международен или вътрешен въоръжен конфликт.

69 Както впрочем генералният адвокат посочва в точки 92 и 93 от своето заключение, употребата на израза „по принцип и за всеки отделен случай“ показва, че при липсата на каквото и да е посочване на част от територията на съответната трета страна в приложение I към Директива 2013/32 или в член 37 от нея, условията по това приложение трябва да бъдат спазени на цялата територия на съответната трета страна, за да може тя да бъде определена като сигурна страна на произход.

70 Второ, както бе посочено в точки 47—50 от настоящото решение, определянето от държава членка на трети страни като сигурни страни на произход позволява за молбите за международна закрила на кандидатите от тези трети страни да се прилага специален режим за разглеждане с дерогационен характер.

71 В това отношение тълкуване на член 37 от Директива 2013/32 в смисъл, че позволява определяне на трети страни като сигурни страни на произход, с изключение на някои части от територията им, би довело до разширяване на приложното поле на този специален режим за разглеждане. Тъй като такова тълкуване не намира никаква подкрепа в текста на член 37, нито, по-общо, в тази директивата, признаването на такава възможност не би било в съответствие със строгото тълкуване, на което трябва да бъдат подлагани разпоредбите с дерогационен характер (в този смисъл вж. решения от 5 март 2015 г., Комисия/Люксембург, C-502/13, EU:C:2015:143, т. 61, и от 8 февруари 2024 г., Bundesrepublik Deutschland (Допустимост на последваща молба), C-216/22, EU:C:2024:122, т. 35 и цитираната съдебна практика).

72 На трето място, тълкуването в смисъл, че член 37 от Директива 2013/32 не позволява на държавите членки да определят трета страна като сигурна страна на произход, с изключение на някои части от територията ѝ, се потвърждава от генезиса на този член. В това отношение следва да се отбележи, че преди влизането в сила на Директива 2013/32 възможността трети страни да се определят като сигурни страни на произход за целите на разглеждане на молбите за международна закрила е предоставена на държавите членки с Директива 2005/85, по-специално в член 30 от нея.

73 Този член 30 изрично е предвиждал, че държавите членки могат да определят като сигурна и част от територията на трета страна, ако предвидените в приложение II към Директива 2005/85 условия — които по същество съответстват на предвидените в приложение I към Директива 2013/32 — са изпълнени за тази част от територията. Макар приложение II към Директива 2005/85 да изисква, също като приложение I към Директива 2013/32, да се доказва, че „по принцип и за всеки отделен случай“ там никога не се прибягва до преследване, от текста на този член 30 следва, че в случай на такова частично определяне това изискване се прилага единствено за частта от територията, определена като сигурна.

74 Съгласно член 53 от Директива 2013/32 тя отменя Директива 2005/85, чийто член 30, както е видно от таблицата на съответствието в приложение III към Директива 2013/32, е заменен с член 37 от последната. Възможността за определяне като сигурна на част от територията на трета страна обаче вече не присъства в този член.

75 Намерението да се премахне тази възможност е видно от самия текст на изменението на член 30, параграф 1 от Директива 2005/85, съдържащо се в Предложението на Комисията за директива на Европейския парламент и на Съвета относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на международна закрила в държавите членки (COM(2009) 554 окончателен, стр. 60), като в по-голямата част от текстовете на различните езици въпросната възможност е изрично зачеркната а в останалите — премахната.

76 Освен това такова тълкуване се потвърждава от подробното разяснение на тази разпоредба (COM(2009) 554 окончателен, приложение, 14959/09 ADD 1, стр. 15), предоставено от Комисията на Съвета на Европейския съюз, където изрично се посочват желанието за премахване на възможността държавите членки да прилагат понятието „сигурна страна на

произход“ за част от трета страна и последицата, която произтича от такова премахване, а именно занапред да се изисква материалноправните условия за такова определяне да бъдат изпълнени за цялата територия на съответната трета страна.

77 На четвърто и последно място, преследваните с Директива 2013/32 цели допускат такава последица и поради това тълкуване на член 37 от нея в смисъл, че той не позволява на държавите членки да определят като сигурна страна на произход трета страна, някои части от чиято територия не отговарят на материалноправните условия за такова определяне, посочени в приложение I към тази директива.

78 В това отношение, освен че преследва общата цел за въвеждане на общи процедурни норми, Директива 2013/32 цели по-специално, както е видно по-конкретно от съображение 18, молбите за международна закрила да се обработват „възможно най-бързо, без това да засяга точността и пълнотата на тяхното разглеждане“ (решение от 25 юли 2018 г., Алхето, C-585/16, EU:C:2018:584, т. 109).

79 В тази перспектива съгласно съображение 20 от въпросната директива при точно определени обстоятелства, когато, inter alia, съществува вероятност дадена молба да е неоснователна, държавите членки трябва да могат да ускоряват процедурата по разглеждане, по-специално чрез въвеждане на по-кратки, но разумни срокове за определени процедурни стъпки, без да се накърняват точността и пълнотата на извършваното разглеждане, както и ефективният достъп на кандидата до основните принципи и гаранции, предвидени в същата директива.

80 Както бе посочено в точки 47—50 от настоящото решение, държава членка може да приложи за молбите за международна закрила, подадени от кандидати от трета страна, която тази държава членка е определила като сигурна страна на произход, специален режим за разглеждане — почиващ на вид опровержима презумпция за достатъчна закрила в страната на произход — по силата на който по-специално е възможно процедурата за разглеждане на тези молби да се ускори.

81 Тъй като, както бе изтъкнато в точка 78 от настоящото решение, с Директива 2013/32 законодателят на Съюза се стреми да гарантира разглеждане на молбите за международна закрила, което да е едновременно бързо и пълно, той следва — при упражняването на правото на преценка, с което разполага за целите на установяването на общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила — да съпостави тези две цели при определянето на условията, при които държавите членки могат да определят трета страна като сигурна страна на произход. Непредвиждането от законодателя в рамките на тази директива на възможността държавите членки да изключат част от територията на трета страна за целите на такова определяне съответно отразява това съпоставяне и избора му да предпочете пълно разглеждане на молбите за международна закрила, подадени от кандидати, чиято страна на произход не отговаря на материалноправните условия, посочени в приложение I към въпросната директива, на цялата си територия.

82 Макар с член 61, параграф 2 от Регламент 2024/1348, с който Директива 2013/32 се отменя, считано от 12 юни 2026 г., отново да се въвежда такава възможност — като се посочва, че определянето на трета държава като сигурна държава на произход, както на равнището на Съюза, така и на национално равнище, може да предвижда изключения за конкретни части от нейната територия — става въпрос за прерогатива на законодателя на Съюза да преразгледа този избор, като извърши ново съпоставяне, стига то да отговаря

изискванията, произтичащи по-специално от Женевската конвенция и от Хартата. Освен това трябва да се констатира, че разликата между правния режим, въведен за целта с този регламент, и предвиденията такъв в Директива 2005/85 потвърждава тълкуването, че законодателят на Съюза не е предвидил тази възможност в Директива 2013/32.

83 С оглед на гореизложените съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 37 от Директива 2013/32 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска възможност трета страна да бъде определена като сигурна страна на произход, когато някои части от територията ѝ не отговарят на материалноправните условия за такова определяне, посочени в приложение I към тази директива.

По третия въпрос

84 С третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 46, параграф 3 от Директива 2013/32, разглеждан предвид член 47 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че когато съд е сезиран с жалба срещу решение за отхвърляне на молба за международна закрила, разгледана по специалния режим, който е приложим за молбите, подадени от кандидатите от трети страни, определени в съответствие с член 37 от тази директива като сигурни страни на произход, съдът трябва при цялостното и ex nunc разглеждане, изисквано със същия член 46, параграф 3, да вземе предвид незачитане на материалноправните условия за такова определяне, посочени в приложение I към тази директива, дори незачитането да не е изрично изтъкнато в подкрепа на жалбата.

85 Съгласно заглавието си член 46 от Директива 2013/32 се отнася до правото на ефективна защита на кандидатите за международна закрила. В член 46 параграф 1 от тази директива на въпросните кандидати се признава такова право на ефективна защита пред съд срещу решенията по молбата им. В член 46, параграф 3 от нея се определя обхватът на правото на ефективна защита, като се уточнява, че обвързаните от тази директива държави членки трябва да гарантират, че съдът, пред който се обжалва решението по съответната молба за международна закрила, извършва „цялостно и ex nunc разглеждане на фактите и правните въпроси, включително, когато е приложимо, разглеждане на нуждите от международна закрила съгласно Директива [2011/95]“ (вж. в този смисъл решение от 29 юли 2019 г., Торубаров, C-556/17, EU:C:2019:626, т. 51 и цитираната съдебна практика).

86 Освен това следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда характеристиките на обжалването, предвидено в член 46 от Директива 2013/32, трябва да се определят в съответствие с член 47 от Хартата, който представлява препотвърждаване на принципа на ефективна съдебна защита. Член 47 от Хартата е достатъчен сам по себе си и не се нуждае от уточняване с разпоредби от правото на Съюза или от националното право, за да породи за частноправните субекти право, на което като такова е възможно позоваване. Ето защо при член 46, параграф 3 от тази директива, разглеждан предвид член 47 от Хартата, не може да се подходи различно (вж. в този смисъл решение от 29 юли 2019 г., Торубаров, C-556/17, EU:C:2019:626, т. 55 и 56, както и цитираната съдебна практика).

87 С оглед на това, що се отнася до обхвата на правото на ефективна защита, както е определено в посочения член 46, параграф 3, Съдът е приел, че думите „гарантират, че ефективната защита предвижда цялостно и ex nunc разглеждане на фактите и правните въпроси“, следва да се тълкуват в смисъл, че държавите членки са длъжни по силата на тази разпоредба така да уредят националното си право, че анализът на посочените жалби

да включва разглеждане от съда на всички фактически и правни обстоятелства, които му позволяват да извърши актуализирана преценка на конкретния случай (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., Алхето, C-585/16, EU:C:2018:584, т. 110).

88 В това отношение, най-напред, изразът „ex nunc“ подчертава задължението на съда да извърши преценка, която при необходимост отчита нови обстоятелства, появили се след приемането на решението, което се обжалва. Такава преценка всъщност позволява молбата за международна закрила да се разгледа изчерпателно, без да е необходимо преписката да се връща на решаващия орган. Така правомощието на съда да вземе предвид нови обстоятелства, по които този орган не се е произнесъл, се вписва в целта на Директива 2013/32, припомнена в точка 78 от настоящото решение (решение от 25 юли 2018 г., Алхето, C-585/16, EU:C:2018:584, т. 111 и 112).

89 По-нататък, прилагателното „цялостно“, съдържащо се в член 46, параграф 3 от тази директива, потвърждава, че съдът е длъжен да разгледа както обстоятелствата, които решаващият орган е отчел или е трябвало да отчете, така и настъпилите след приемането на решението от този орган (решение от 25 юли 2018 г., Алхето, C-585/16, EU:C:2018:584, т. 113).

90 Накрая, думите „когато е приложимо“ от израза „включително, когато е приложимо, разглеждане на нуждите от международна закрила съгласно Директива [2011/95]“, подчертават факта, че цялостното и ex nunc разглеждане, което съдът трябва да извърши, не следва непременно да се отнася до разглеждането по същество на нуждите от международна закрила и че то следователно може да засяга процесуалните аспекти на молба за международна закрила (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., Алхето, C-585/16, EU:C:2018:584, т. 115).

91 Определянето на трета страна като сигурна страна на произход спада към тези процесуални аспекти на молбите за международна закрила, тъй като предвид съображенията, съдържащи се в точки 48—50 от настоящото решение, такова определяне може да има последици за процедурата по разглеждане на такива молби.

92 Освен това, както бе посочено в точка 46 от настоящото решение, жалбоподателят в главното производство упреква органа, приел решението за отхвърляне, че макар да е изтъкнал заплахите, които са му отправяни в Молдова, и да е посочил, че не желае да се прибере в своя район по произход поради нападението на Руската федерация срещу Украйна, органът е основал въпросното решение единствено на факта, че той идва от Република Молдова и че Чешката република е определила тази трета страна като сигурна страна на произход, с изключение на Приднестровието.

93 Следователно определянето на тази трета страна като сигурна страна на произход представлява едно от обстоятелствата по преписката, с които запитващата юрисдикция е запозната и по които тя трябва да се произнесе при обжалването на въпросното решение.

94 Налага се изводът, че при тези обстоятелства, дори жалбоподателят в главното производство да не се е позовал изрично на евентуално незачитане, като такова, на предвидените в Директива 2013/32 правила за целите на такова определяне, така че за процедурата по разглеждане на молба за международна закрила на кандидат от посочената трета страна да се прилага специалният режим в резултат на определянето ѝ като сигурна

страна на произход, това евентуално незачитане представлява правен въпрос, който запитващата юрисдикция трябва да обсъди при цялостното и ex nunc разглеждане, изисквано в член 46, параграф 3 от тази директива.

95 Решението за отказ всъщност се основава изключително на факта, че жалбоподателят в главното производство идва от Република Молдова и че тази трета страна трябва да се счита за сигурна страна на произход. Ето защо трябва да се приеме, че решаващото обстоятелство в това решение за отхвърляне, основано на определянето на въпросната трета страна като сигурна страна на произход, непременно се визира с жалбата, подадена от жалбоподателя в главното производство срещу това решение. Следователно компетентният да се произнесе по жалбата съд трябва да разгледа в нейните рамки законосъобразността на такова определяне по силата на същия член 46, параграф 3.

96 С оглед по-специално на въпросите на запитващата юрисдикция за целите на решаването на висящия пред нея спор, изложени в точки 38—40 от настоящото решение, преценката ѝ трябва — при цялостното и ex nunc разглеждане, изисквано с въпросния член 46, параграф 3, и въз основа на обстоятелствата по преписката — от една страна, да се отнася до задействането на член 15 от ЕКПЧ, ако компетентните в това отношение органи не са могли да отчетат обхвата на такова значимо събитие, що се отнася до способността на третата страна, определена като сигурна страна на произход, да продължи да изпълнява критериите, предвидени за тази цел в Директива 2013/32. От друга страна, тази преценка трябва да засегне евентуалното незачитане на условието, произтичащо от разпоредбите на посочената директива, а именно определянето на трета страна като сигурна страна на произход да обхваща цялата нейна територия.

97 Освен това Съдът вече е уточнил, че когато гражданин на трета страна отговаря на предвидените във въпросната директива условия за предоставяне на международна закрила, държавите членки по принцип са длъжни да предоставят искания статут, тъй като в това отношение тези държави не разполагат с право на преценка (вж. в този смисъл решение от 29 юли 2019 г., Торубаров, C-556/17, EU:C:2019:626, т. 50 и цитираната съдебна практика).

98 От всички гореизложени съображения следва, че на третия въпрос следва да се отговори, че член 46, параграф 3 от Директива 2013/32, разглеждан предвид член 47 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че когато съд е сезиран с жалба срещу решение за отхвърляне на молба за международна закрила, разгледана по специалния режим, който е приложим за молбите, подадени от кандидатите от трети страни, определени в съответствие с член 37 от тази директива като сигурни страни на произход, съдът трябва при цялостното и ex nunc разглеждане, изисквано със същия член 46, параграф 3, да вземе предвид — въз основа на обстоятелствата по преписката и на тези, с които се е запознал в хода на производството пред него — незачитане на материалноправните условия за такова определяне, посочени в приложение I към тази директива, дори незачитането да не е изрично изтъкнато в подкрепа на жалбата.

По съдебните разноски

99 Тъй като за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

1) Член 37 от Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила, разглеждан във връзка с приложение I към тази директива,

трябва да се тълкува в смисъл, че

трета страна не престава да отговаря на критериите, позволяващи да бъде определяна като сигурна страна на произход, само защото задейства правото да се освободи от изпълнението на задълженията, предвидени в Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., въз основа на член 15 от тази конвенция, но компетентните органи на държавата членка, извършила такова определяне, трябва да преценят дали условията за привеждане в действие на това право могат да поставят под съмнение посоченото определяне.

2) Член 37 от Директива 2013/32

трябва да се тълкува в смисъл, че

не допуска възможност трета страна да бъде определена като сигурна страна на произход, когато някои части от територията ѝ не отговарят на материалноправните условия за такова определяне, посочени в приложение I към тази директива.

3) Член 46, параграф 3 от Директива 2013/32, разглеждан предвид член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз,

трябва да се тълкува в смисъл, че

когато съд е сезиран с жалба срещу решение за отхвърляне на молба за международна закрила, разгледана по специалния режим, който е приложим за молбите, подадени от кандидатите от трети страни, определени в съответствие с член 37 от тази директива като сигурни страни на произход, съдът трябва при цялостното и ex nunc разглеждане, изисквано със същия член 46, параграф 3, да вземе предвид — въз основа на обстоятелствата по преписката и на тези, с които се е запознал в хода на производството пред него — незачитане на материалноправните условия за такова определяне, посочени в приложение I към тази директива, дори незачитането да не е изрично изтъкнато в подкрепа на жалбата.

Подписи